

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi liikennevahinkolautakunnasta ja liikennevakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikennevahinkolautakunnasta. Esityksen mukaan liikennevahinkolautakunnasta tulisi Liikennevakuutuskeskuksesta erillinen ja riippumaton liikennevahinkojen korvausasioissa lausuntoja ja soveltamissuosituksia antava toimielin. Lailla korvattaisiin liikennevakuutuslain liikennevahinkolautakuntaa koskevat nimenomaiset säännökset sekä liikennevakuutuslain muut säännökset, jotka nykyisin koskevat myös liikennevahinkolautakuntaa Liikennevakuutuskeskuksen toimielimenä. Lailla säädettäisiin lautakunnan toimintaa koskevista keskeisistä seikoista, joista eräiltä osin on säännöksiä voimassa olevassa liikennevakuutuskeskuksen säännöissä sisältyvässä asetuksessa.

Esityksen tarkoituksena on ajanmukaistaa liikennevahinkolautakuntaa koskeva sääntely siten, että se säädöstasoltaan ja sisällöltään vastaisi nykyisiä lainsäädäntöperiaatteita sekä perustuslain säännöksiä. Muutokset selkeyttäisivät lautakunnan asemaa ja sen toiminnassa noudettavia menettelyjä.

Lautakunnan nykyiseen kokoonpanoon ehdotetaan muutoksia sekä jäsenten määrään lisäyksiä. Jäsenten valinta perustuisi uuden lain mukaan kelpoisuusvaatimuksiin. Eri tahojen oikeus ehdottaa jäseniä lautakuntaan poistuisi uudistuksen myötä.

Nykyistä lausuntopyyntöjärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusenantajan lisäksi myös vahingonkär sineellä tai muulla korvaukseen oikeutetulla olisi tiettyissä asioissa oikeus pyytää lautakunnalta lausuntoa. Muutoksella parannettaisiin vahingonkär sineen oikeusturvaa. Asiat lautakunnassa ehdotetaan ratkaistaviksi esittelystä etukäteen valmisteltujen ratkaisuehdotusten pohjalta. Lautakunta toimisi pääasiallisesti jaostoittain.

Asioiden käsittelyssä lautakunnassa ehdotetaan noudatettavaksi hyvän hallinnon peri-

aatteita, muun muassa hallintomenettelylain eräitä säännöksiä, jolloin vahingonkär sineen asema korvausasian käsittelyssä paranisi. Asian käsittely lautakunnassa olisi vahingonkär sineelle maksuton. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi lautakunnan oikeustoimikelpoisuutta koskevat erityiset säännökset. Lisäksi lautakunnan jäsenet, asiantuntijat ja lautakunnan tehtäviä hoitavat esittelijät ja muut toimihenkilöt toimisivat rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vakuutusvalvontavirasto valvoisi lautakunnan toimintaa.

Liikennevahinkolautakunnan nykyisiin tehtäviin ehdotetaan lisäyksiä. Lautakunta olisi uuden lain mukaan toimivaltainen käsittelemään kaikkia liikennevakuutuslain soveltamisalaan kuuluvia vahingonkorvausasioita. Liikennevahinkolautakunta toimisi lausuntoja antavana toimielimenä sekä henkilö- että esinevahinkoja koskevissa korvausasioissa ja liikenneonnettomuuksia koskevissa syyllisyys- ja vastuunjakokysymyksissä.

Liikennevahinkolautakunnan toiminta ehdotetaan rahoitettavaksi liikennevakuutuslaitoksilta perittävillä maksuilla. Valtiolle uusi lainsäädäntö aiheuttaisi Valtiokonttorin osalta vähäisiä lisäkustannuksia.

Tarkemmat lautakunnan hallintoa ja toimintaa koskevat säännökset ehdotetaan annettaviksi asetuksella.

Laki liikennevahinkolautakunnasta on tarkoitettu tulemaan eräin poikkeuksin voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun laki on hyväksytty ja vahvistettu. Tämän lain mukainen lautakunta aloittaisi korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi tarkoitettujen tehtävien hoidon 1 päivänä tammikuuta 2003. Valmisteleviin toimenpiteisiin ehdotetaan voitavan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa. Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja nykytila.....	3
Liikennevahinkolautakunta.....	3
Muu vakuutuskorvauksia koskeva lautakuntatoiminta.....	5
1.2. Kansainvälinen tilanne	7
Ruotsin liikennevahinkolautakunta	7
Muut Euroopan maat.....	8
1.3. Nykytilan arviointi.....	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	10
3. Esityksen vaikutukset	11
3.1. Taloudelliset vaikutukset.....	11
3.2. Muut vaikutukset	12
4. Asian valmistelu	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotusten perustelut.....	13
1.1. Laki liikennevahinkolautakunnasta.....	13
1.2. Liikennevakuutuslaki	17
2. Tarkemmat säännökset	17
3. Voimaantulo	18
4. Sääntämisyjärjestys	18
LAKIEHDOTUKSET	20
liikennevahinkolautakunnasta.....	20
liikennevakuutuslain muuttamisesta	23
LIITE 1	24
RINNAKKAISTEKSTI.....	24
liikennevakuutuslain muuttamisesta	24
LIITE 2	26
ASETUSLUONNOS	26
liikennevahinkolautakunnasta.....	26

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja nykytila

Liikennevahinkolautakunta

Liikennevakuutuslain (279/59) 17 a §:n mukaan Liikennevakuutuskeskuksessa on korvaustoiminnan yhtenäistämiseksi liikennevahinkolautakunta. Tarkemmat säännökset lautakunnasta sisältyvät liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävään asetukseen (1627/1993).

Korvaustoiminnan yhtenäistämistä liikennevahinkolautakunta hoitaa antamalla vakuutuslaitoksen pyynnöstä yksittäisissä vahinkotapauksissa lausuntoja sekä antamalla kiertokirjeillä ohjeita, jotka sisältyvät vuosittain julkaistavaan liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita -julkaisuun. Kiertokirjeillä ohjeistetaan muun muassa vuosityöansion, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeiden vahvistamisperiaatteet sekä pysyvän vian ja haitan, kivun ja säryn, pysyvän kosmeettisen haitan, hoitotuen ja vaatelisan luokkien perusteet sekä vuosittain tarkistetut korvausmäärät.

Liikennevahinkolautakunnan asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksesta. Jäsenten tulee olla perehtyneitä liikennevahinkoja koskeviin kysymyksiin. Puheenjohtajan ja lisäksi yhden jäsenen tulee olla lakimiehiä. Jäsenistä kaksi määrätään Liikennevakuutuskeskuksen, yksi moottoriliikenteen keskusjärjestön ja yksi edustavimman liikenneturvallisuusjärjestön ehdotuksesta. Jäsentä koskevan ehdotuksen tulee sisältää kaksi ehdokasta. Jos lautakunnan puheenjohtaja tai jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, sosiaali- ja terveysministeriö määrää saman viranomaisen tai järjestön ehdotuksesta, kuin puheenjohtaja tai jäsen on määrätty, hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan tai jäsenen.

Liikennevahinkolautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai lautakunnan keskuudestaan valitsema varapuheenjohtaja, jonka tulee olla lakimies, sekä vähintään kaksi jäsentä on saapuvilla. Asiat ratkaistaan lautakunnassa yksinkertaisella ääntenenemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Puheenjohtajalla ja jäsenellä on kullakin yksi ääni. Puheenjohtajan ja jäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaarsissa on tuomarin esteellisyydestä säädetty.

Liikennevahinkolautakunnalla on oikeus käyttää apunaan asiantuntijoita. Lautakunnalla on pysyvä asiantuntijalääkäri, joka ennen asian ratkaisemista antaa lausuntopyynnön liitteenä olevien asiakirjojen pohjalta arvionsa lääketieteellisistä kysymyksistä. Lisäksi lautakunta hankkii tarvittaessa asiantuntijalausuntoja eri alojen erikoislääkäreiltä sekä oikeustieteen tai tekniikan asiantuntijoilta.

Liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen ja liikennevakuutusasetuksen (324/1959) mukaan Liikennevakuutuskeskuksen jäsenyhtiön, Liikennevakuutuskeskuksen ja Valtiokonttorin on, jollei korvausasiaa ole ratkaistu tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä tai jollei kysymyksessä ole tapaturmavakuutuslain nojalla annettuun lainvoimaiseen korvauspäätökseen perustuva takautumisvaade, ennen korvausasian ratkaisua pyydettyä lautakunnalta lausunto asioissa, jotka koskevat:

1) pysyvän, osittaisen tai täydellisen työkyvyttömyyden tai kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa jatkuvan korvauksen kertakaikista pääoma-arvoa;

2) jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista liikennevakuutuslain 6 §:n 2 momentin perusteella;

3) pysyvän vian ja haitan perusteella suoritettavaa korvausta, jos vamma on vaikea tai jos vahingonkärsinyt ei ole hyväksynyt korvauksen määrää;

4) kivun ja säryn korvaamista, jos vamma on vaikea tai vahingonkärsinyt ei ole hyväksynyt korvauksen määrää; tai

5) henkilöön kohdistuneesta vahingosta suoritettavan korvauksen epäämistä tai alentamista vahingonkärsineen oman myötävaihtuksen perusteella, mikäli hän tai hänen omaisensa eivät ole alennusta hyväksyneet.

Edellä kerrottu merkitsee käytännössä sitä, että kaikissa työkyvyttömyys- ja perheläketapauksissa ja henkilövahingoissa, joista vahingonkärsineelle on jäänyt vaikea vamma, yhtiön on ennen lopullista korvausratkaisua pyydettävä liikennevahinkolautakunnan lausunto. Korvauskäytännössä vaikealla vammalla on ymmärretty lautakunnan normien ja ohjeiden mukaiseen kipu ja särkyluokkaan C1 (vaikeat vammat) ulottuvia ja sitä vaikeampia kipu- ja särkylokkiin C2 ja C3 kuuluvia vammoja. Lautakunta käsittelee myös muita kuin mainittuja vaikeiksi luokiteltuja vammoja koskevat korvausasiat tapauksissa, joissa vahingonkärsinyt on tyytymättömän korvauksen määrään.

Liikennevakuutuslaitoksilla on lisäksi oikeus pyytää lautakunnalta lausuntoa muistakin käsiteltävänä olevista korvaustointa koskevista asioista, kuten liikennevakuutuslain soveltamista yksittäistapauksessa koskevista kysymyksistä. Jos vakuutuslaitos poikkeaa lautakunnan lausunnosta, eikä poikkeus ole tapahtunut korvauksensaajan eduksi, yhtiön on merkittävä lausunto päätökseensä.

Koska liikennevakuutuslaki ei sisällä yksityiskohtaisia säännöksiä vahingon korvaamisesta, on korvaustoiminta yksityiskohdissa perustunut korvauskäytäntöön. Liikennevahinkolautakunnan antamien ohjeiden tarkoituksena on, että vahingonkärsineen asia hoidetaan samojen periaatteiden mukaisesti riippumatta siitä missä vakuutuslaitoksessa hänen asiaansa käsitellään. Lautakunta on ohjeissaan ja lausuntokäytännössään ottanut huomioon korkeimman oikeuden liikennevakuutusta koskevien asioiden ratkaisuisissa soveltamia oikeusohjeita.

Yleisiä ohjeita antamalla sekä käsittelemällä yksittäisiä vahinkotapauksia koskevia lausuntopyyntöjä liikennevahinkolautakunta on merkittävällä tavalla vaikuttanut liikennevakuutuslaitosten korvaustoiminnan yhtenäisyyteen. Liikennevakuutuslaitokset ovat noudattaneet lähes poikkeuksetta lautakun-

nan lausuntoja. Liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita -julkaisuista ilmeneviä immateriaalikorvausten määräytymisperusteita ja korvausmääriä koskevia ohjeita on käytetty suuntaa antavana apuvälineenä korvaustoiminnassa myös muissa vakuutusla-jeissa. Ohjeissa on tapauskohtaisesti kuvattu perusteet, joilla vammat korvataan. Myös tuomioistuimet ovat liikennevahinko- ja mu-
takin vahingonkorvausasioita käsitellessään käyttäneet liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita apuvälineenä korvausmääriä arvioidessaan. Tämä on johtunut siitä, ettei maassamme ole muita vastaavia yleisohjeita, joilla vahingonkorvauksen määrää voidaan arvioida.

Liikennevahinkolautakunta käsittelee vuosittain noin 1400 lausuntopyyntöä, jotka pääasiassa koskevat henkilövahinkoja, mutta myös liikennevakuutuslain soveltamiskysymyksiä. Asiat käsitellään kirjallisen aineiston perusteella. Periaatteellisesti merkittävät lausunnot annetaan vuosittain tiedoksi kaikille liikennevakuutuslaitoksille. Lautakunnan normeja ja ohjeita koskeva julkaisu lähetetään tuomioistuimille ja joillekin viranomaisille sekä pyynnöstä useille asianajotoimistoille.

Liikennevahinkolautakunnan toimintaa Liikennevakuutuskeskuksen toimielimenä valvoo Vakuutusvalvontavirasto, jolle valvontatehtävä siirtyi 1 päivänä huhtikuuta 1999 sosiaali- ja terveysministeriöltä viraston perustamisen yhteydessä. Lisäksi lakisääteisiä vakuutusjärjestelmiä koskeva eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin laillisuusvalvonta koskee myös liikennevahinkolautakuntaa.

Lautakunnan taloudenhoito ja hallinto kuuluvat Liikennevakuutuskeskukselle. Liikennevakuutuskeskus on asettanut liikennevahinkolautakunnan käyttöön sihteerin, apulaissihteerin ja toimistosihteerin, jotka ovat Liikennevakuutuskeskuksen palveluksessa. Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista vastaavat jäsenyhtiöt ja Valtiokonttori maksutulon mukaisessa suhteessa. Liikennevakuutuskeskus on vuonna 2001 perinyt liikennevakuutuslaitoksilta jokaisesta yksittäisestä lausuntopyynnöstä 1250 markan suuruisen maksun.

Muu vakuutuskorvauksia koskeva lautakuntatoiminta

Potilasvahinkolautakunta

Potilasvahinkolautakunnan toimintaa sääntelee potilasvahinkolaki (585/1986), valtioneuvoston asetus potilasvahinkolautakunnasta (673/2000) sekä Vakuutusvalvontaviraston vahvistama työjärjestys.

Potilasvahinkolautakunnan tehtävänä on korvauksen hakijan, Potilasvakuutuskeskuksen, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavan tai korvauksen erottelua potilasvahinkolain 9 a §:n nojalla vaativan vakuutuslaitoksen pyynnöstä antaa ratkaisusuositus korvausasiassa sekä tuomioistuimen tai asianosaisen pyynnöstä antaa lausunto tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa korvausasiassa. Jos korvausasiassa on annettu tuomioistuimen ratkaisu, potilasvahinkolautakunta ei ratkaistulta osin saa käsitellä asiaa.

Potilasvakuutuskeskuksen on ennen lopullisen korvauspäätöksen tekemistä saatettava korvausasia potilasvahinkolautakunnan käsiteltäväksi, jos kysymys on pysyvän työkyvyttömyyden perusteella suoritettavan korvauksen tai kuoleman johdosta suoritettavan elatusapukorvauksen määräytymisperusteista. Jos Potilasvakuutuskeskus poikkeaa potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksesta korvauksensaajan haitaksi, sen on liitettävä ratkaisusuositus päätökseensä.

Lautakunnan tulee erityisesti pyrkiä potilasvahinkoja koskevan korvauskäytännön yhtenäistämiseen. Lautakunta voi tarvittaessa antaa vakuutuksenantajille yleisiä soveltamissuosituksia potilasvahinkolain mukaisissa korvausasioissa.

Valtioneuvosto asettaa potilasvahinkolautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja nimeää yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi. Jos lautakunnan jäsen tai varajäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, sosiaali- ja terveysministeriö nimeää hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Potilasvahinkolautakunnassa on kahdeksan jäsentä ja kuusitoista varajäsentä. Lautakunnan jäsenten on oltava terveydenhuoltoasioihin perehtyneitä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien on oltava oikeustieteen kandi-

daatin tutkinnon suorittaneita, ja vähintään kahden heistä on oltava perehtynyt vahingonkorvausasioihin. Puheenjohtajan on lisäksi oltava tuomarin tehtäviin perehtynyt. Jäsenistä kahden on oltava erikoislääkäreitä ja ainakin yhden muun terveydenhuollon ammattihenkilö. Mitä jäsenistä säädetään, koskee vastaavasti varajäsentä. Potilasvahinkolautakunnan jäsenet ja muut lautakunnan tehtäviä hoitavat toimivat virkavastuulla.

Potilasvahinkolautakunnassa asiat ratkaistaan esittelystä joko täysistunnossa tai täysistunnon asettaman jaoston kokouksessa. Asioita käsiteltäessä noudatetaan, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 1—13 §:ssä, kieli-laissa (148/1922) ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetussa laissa (516/1991) säädetään. Lautakunta saa käsitellä korvausasian myös korvauserusteen osalta, vaikka ratkaisusuositusta pyydetään vain korvausmääristä. Asian käsittely lautakunnassa on maksuton.

Potilasvahinkolautakunta voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä hakea, kantaa ja vastata tuomioistuimessa ja muiden viranomaisten luona. Potilasvahinkolautakunnan toimintaa valvoo Vakuutusvalvontavirasto.

Lautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset maksetaan Potilasvakuutuskeskuksen varoista Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman lautakunnan talousarvion perusteella. Kustannusten jakamisesta potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden kesken säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tapaturmalautakunta

Tapaturmalautakunta on toiminut vuodesta 1982 alkaen riippumattomana, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ensimmäisen asteen muutoksenhakuelimenä. Lautakunta käsittelee työtapaturma- ja ammattitautiasioista tehtyjä valituksia. Sen toimivaltaan kuuluu myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sotilastapaturmalain mukaisten valitusten käsittely. Tapaturmalautakunnan toimintaa sääntelee tapaturmavakuutuslaki (608/1948), tapaturmalautakunnasta annettu asetus (839/1981) sekä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama työjärjestys.

Tapaturmalautakuntaan kuuluu päätoimi-

nen puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja 15 jäsentä. Valtioneuvosto määrää heidät ja heidän henkilökohtaiset varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Lautakunta toimii jakaantuneena kolmeen jaostoon. Jokaiseen jaostoon kuuluu lainoppinut puheenjohtaja, lääkärijäsen, lakimiesjäsen ja yksi työnantajien, yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden sekä yksi maatalousyrittäjien edustaja.

Asiat ratkaistaan pääsääntöisesti kirjallisen aineiston perusteella ja päätökset tehdään jaoston istunnossa esittelijän esityksestä. Tapaturmalautakunnalla on myös 1 päivästä huhtikuuta 1999 alkaen ollut mahdollisuus järjestää suullinen käsittely, jos lautakunta pitää sitä tarpeellisenä ratkaistavan asian selvittämiseksi. Suullisia kuulemisia järjestettiin vuonna 2000 kolmessa valitusasiassa. Tapaturmalautakunnan päätöksiin voi joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta hakea muutosta vakuutusosoikeudelta.

Päätoimisen puheenjohtajan lisäksi lautakunnan toimistoon on vuonna 2001 kuulunut 10 esittelijää, 4—5 valmistelijaa sekä toimistopäällikkö ja 6 toimistohenkilökuntaan kuuluvaa henkilöä.

Kuluttajavalituslautakunta

Kuluttajavalituslautakunnan tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin erimielisyyksiin yksittäisissä asioissa, jotka koskevat kulutushyödykkeiden laatua tai elinkeinonharjoittajan suoritusta. Kuluttajavalituslautakunnan toimintaa sääntelee laki kuluttajavalituslautakunnasta (42/1978) ja asetus kuluttajavalituslautakunnasta (533/1978). Kuluttajavalituslautakunta käsittelee vakuutusasioita vain vapaaehtoisten vakuutusten osalta. Lautakunnan käsittelyyn on viime vuosina tullut vuosittain runsaat 200 vakuutusasiaa.

Liikennevahinkoasian korvauslautakunta

Liikennevahinkoasiain korvauslautakunta perustettiin vuonna 1981 tuomioistuinmenettelylle vaihtoehtoiseksi vahingonkäräsieneen muutoksenhakukanavaksi liikennevahinkojen korvausasioissa. Koska korvauksen hakijalla ei ole mahdollisuutta saattaa asiaansa liiken-

nevahinkolautakunnan käsiteltäväksi, jäi liikennevakuutusyhtiön korvauspäätökseen tyytymättömälle korvauksenhakijalle ainoaksi mahdollisuudeksi asian saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tuomioistuinlaitos ei oikeudenkäyntimenettelyn hitauden ja kalteuden vuoksi ole kuitenkaan tarjonnut riittävän nopeita ja joustavia mahdollisuuksia varsinkaan intressiltään vähäisemmissä asioissa korvauksen hakijoiden ja vakuutuslaitosten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseen. Tämän joustavan ja nopean muutoksenhakukanavan tarve johti korvauslautakunnan perustamiseen. Vakuutuslaitoksen korvausratkaisuun tyytymätön korvauksenhakija voi saattaa asiansa korvauslautakunnan käsiteltäväksi jättämällä kirjallisen muutoksenhakulmoituksensa 60 päivän kuluessa korvauspäätöksen antamisesta joko korvauspäätöksen antaneelle vakuutuslaitokselle tai suoraan korvauslautakunnalle. Vakuutuslaitos ei voi saattaa asiaa korvauslautakunnan käsiteltäväksi.

Liikennevakuutuskeskuksen hallitus asettaa korvauslautakunnan enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja viisi varsinaista jäsentä sekä kullakin jäsenellä henkilökohtainen varamies. Lisäksi lautakunnassa on henkilövahinkoasioiden käsittelyyn osallistuva lääkärijäsen, jolla on henkilökohtainen varamies.

Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla taitoa ja kokemusta tuomarin toimessa. Yhden jäsenen tulee edustaa moottoriajoneuvon käyttäjiä, ja yhden muita korvauksensaajia. Kahden jäsenen tulee omata asiantuntemusta moottoriajoneuvojen tekniikasta, korjaustöinnistä tai kaupasta. Lisäksi yhden jäsenen tulee omata liikennevakuutuksen korvauskysymyksiin liittyvää kokemusta ja asiantuntemusta. Varapuheenjohtajana toimii korvauslautakunnan nimeämä lautakunnan jäsen.

Korvauslautakunta ei voi ottaa asiaa tutkittavaksi, jos vakuutuslaitoksen korvauspäätökseen tyytymätön on saattanut asian vireille yleisessä tuomioistuimessa tai jos asia on jo yleisessä tuomioistuimessa ratkaistu. Korvauslautakunta ei myöskään tutki asiaa mikäli vakuutuslaitos on ennen korvausasian ratkaisua pyytänyt tai sen olisi asiassa pyydetävä liikennevahinkolautakunnan lausunto.

Korvauslautakunta käsittelee vuosittain noin 900 lausuntopyyntöä. Pääosa käsitel-

lyistä asioista koskee esinevahinkoja henkilövahinkojen osuuden ollessa vain noin viidennes. Lukumääräisesti suurimman yksittäisen asiaryhmän ovat muodostaneet kahden ajoneuvon välisissä liikennevahingoissa ratkaistavat syyllisyydenjaot.

Menettely korvauslautakunnassa on kirjallista ja lausunnon pyytäjälle maksutonta. Lautakunnan ratkaisut ovat suositusluonteisia eivätkä ne siten sido vakuutuslaitoksia. Käytännössä vakuutuslaitokset ovat lähes poikkeuksetta noudattaneet lautakunnan ratkaisusuosituksia.

Vakuutuslautakunta

Vakuutusalan sopimus pohjaiseen kuluttajaorganisaatioon kuuluva Vakuutuslautakunta käsittelee vakuutussuhteeseen perustuvia, lain ja vakuutusehtojen tulkintaa ja soveltamista koskevia erimielisyyksiä, jotka vakuutusentottaja, vakuutettu, vahingonkärsinyt tai asianomainen vakuutusyhtiö on sille esittänyt. Lautakunta antaa lausuntoja myös tuomioistuimille niiden pyynnöstä. Vakuutuslautakunnan ratkaisut ovat suositusluonteisia.

Vakuutuslautakunta käsittelee vapaaehtoisia vakuutuksia koskevia asioita. Liikennevakuutusta koskevia asioita lautakunta käsittelee vain, jos siihen on erityisiä syitä eli jos liikennevahinkolautakunta tai liikennevahinkoasiain korvauslautakunta eivät ole toimivaltaisia jotakin liikennevakuutusasiaa käsittelemään.

Vakuutuslautakunta toimii neljänä vakuutuslajikohtaisena jaostona ja merkittävät asiat käsitellään täysistunnossa. Vakuutuslautakunnan käsiteltäväksi on viimeisten vuosien aikana tullut vuosittain 600-800 lausuntopyyntöä. Menettely vakuutuslautakunnassa on kirjallista.

Vakuutuslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet nimittää Kuluttajien vakuutustoimiston hallitus. Jäsenistä puolet edustaa vakuutusala ja puolet kuluttajasektoria.

1.2. Kansainvälinen tilanne

Ruotsin liikennevahinkolautakunta

Vuonna 1936 toimintansa aloittaneen

Ruotsin liikennevahinkolautakunnan (Trafikskadenämnden) toiminta perustuu Ruotsin liikennevakuutusasetuksen (trafikförsäkringsförordningen 1976:359) 6 §:ään ja ohjesääntöön, jonka Ruotsin Liikennevakuutusyhdistys (Trafikförsäkringsföreningen) päättää lautakuntaa kuultuaan. Ohjesääntöön hyväksyy Ruotsin hallitus.

Ohjesääntöön mukaan lautakunnan tehtävänä on edistää yhdenmukaista ja kohtuullista henkilövahinkokäsittelyä liikennevakuutuksessa. Lautakunta antaa suositusluonteisia lausuntoja liikennevakuutusyhtiöille henkilövahinkojen korvaamista koskeissa asioissa. Lisäksi lautakunta antaa lausuntoja myös tuomioistuimille ja muille viranomaisille. Ohjesääntöön mukaan liikennevakuutusyhtiön on pyydettävä lautakunnan lausuntoa seuraavissa tapauksissa:

1) tulojen menetyksen korvaaminen, jos lääketieteellinen invaliditeetti on vähintään 10 % tai jos tulojen menetys on vähintään puolet perussummasta;

2) kulujen ja pysyvän vian ja haitan korvaaminen sekä vamman aiheuttaman muun haitan korvaaminen, mikäli lääketieteellinen invaliditeetti on vähintään 10 %;

3) elatuksen menetyksen korvaaminen;

4) vahvistetun elinkoron ja kertakorvauksen uudelleen käsittely; tai

5) vahingonkärsinyt pyytää asian käsittelemistä lautakunnassa muissa kuin edellä mainituissa asioissa.

Yhtiöllä ei ole velvollisuutta pyytää lausuntoa, mikäli korvausasia on saatettu tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Lautakunnassa on enintään 30 jäsentä. Puheenjohtajan nimittää hallitus. Viisi varapuheenjohtajaa sekä näiden varamiehet ja muut jäsenet sekä näiden varamiehet nimittää vakuutuslaitosten toimintaa valvova Ruotsin Rahoitustarkastus (Finansinspektionen). Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien sekä näiden varamiesten tulee olla lainoppineita. Muista jäsenistä 12 (+ 12 varajäsentä) on eri intressitahojen, lähinnä ammattiyhdistysten, esittämiä maallikkojäseniä sekä 12 (+12 varajäsentä) vakuutusalan edustajia, jotka nimitetään Liikennevakuutusyhdistyksen esityksestä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja maallikkojäsenet nimitetään enintään kahdeksi vuodeksi ja yhtiöitä edustavat jäsenet vuodeksi kerrallaan.

Vuodesta 1991 alkaen lautakunnalla on ollut käytössään kaksi asiantuntijalääkärinä. Lausuntopyyntöt lähetään asiantuntijalääkärin arvioitavaksi ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

- 1) lautakunta päättää kokouksessaan lausunnon pyytämistä;
- 2) esittelijä pitää lausunnon pyytämistä valmisteluvaiheessa tarpeellisena ja tekee esityksen puheenjohtajalle, joka päättää lausunnon pyytämistä; tai
- 3) liikennevakuutusyhtiö pyytää lautakunnan asiantuntijalääkärin lausuntoa ennen korvausasian ratkaisua lautakunnan kanslian kautta.

Lausuntopyyntöt ratkaistaan esittelystä. Lautakunta toimii jakaantuneena jaostoihin ja ainoastaan periaatteelliselta kannalta merkitävät asiat ratkaistaan täysistunnossa. Esittelijänä toimii lautakunnan juristisihteeri tai joissakin tapauksissa lautakunnan vakuutusala edustava jäsen. Päätökset lautakunnassa tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä ja äänten mennessä tasan päätökseksi tulee ratkaisu, johon puheenjohtaja on yhtynyt. Menettely lautakunnassa on kirjallista. Lautakunta antoi vuoden 2000 aikana 3131 lausuntoa, joista 7 tuomioistuimille.

Lautakunnan toimistossa työskentelee kansliapäällikkö, 12 juristia ja kolme toimistotyöntekijää. Lautakunnan kustannuksista vastaa Ruotsin Liikennevakuutusyhdistys.

Muut Euroopan maat

Liikennevakuutukseen liittyviä korvaus- ja soveltamiskysymyksiä käsitteleviä lainsäädäntöpohjaisia lautakuntajärjestelmiä ei Suomen ja Ruotsin lisäksi tunneta muissa Euroopan maissa.

Pitkät käsittelyajat ja prosessin kalleus ovat kuitenkin herättäneet useissa Euroopan maissa keskustelua vapaaehtoisten välityslautakuntien tarpeellisuudesta. Esimerkiksi Belgiassa on välityslautakunta (Arbitration Association), jonka tarkoituksena on tuomioistuinmenettelyn sijasta tarjota liikennevahinkoasioissa sovitteluratkaisua osapuolten välille silloin, kun kyseessä ovat vain aineelliset vahingot.

1.3. Nykytilan arviointi

Lautakunnan toiminnan oikeudellinen luonne

Liikennevahinkolautakunta toimii asiantuntijaelimenä liikennevahinkoasioissa. Lautakunnan tehtävänä on antaa lausuntoja liikennevahinkojen korvaamisesta erityisesti henkilövahinkojen osalta. Lautakunnan tulee liikennevakuutuslain 17 a §:n 1 momentin perusteella tehtävänsä hoitaessaan pyrkiä liikennevahinkojen korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseen.

Lautakunnan lausunnot ja sen liikennevahinkojen korvaustoimen yhtenäistämistä varten antamat normit ja ohjeet vaikuttavat merkittävästi liikennevahinkojen perusteella maksettavien korvausten perusteisiin ja tasoon. Pyrkimystä korvausten tason yhtenäisyyteen voidaan pitää yksittäisen vahingonkäräjän edun mukaisena. Lautakunnalla on siten tärkeä asema liikennevakuutuslakiin perustuvassa lakisäätteisessä vakuutusjärjestelmässä.

Vaikka liikennevahinkolautakunnan toiminta koskee liikennevahingoista maksettavia korvauksia, sen lausunnoilla sekä normeilla ja ohjeilla on ollut merkittävä vaikutus korvauskäytäntöön myös muissa vahingonkorvausjärjestelmissä. Lisäksi tuomioistuimet ovat ratkaisukäytännössään ottaneet huomioon lautakunnan ohjeita ja normeja vahingonkorvausasioissa. Lautakunnan merkitys ja vaikutus korvauskäytäntöön kokonaisuudessaan on siten muodostunut poikkeuksellisen laajaksi.

Liikennevahinkolautakunnalle laissa säädetty tehtävät ovat luonteeltaan julkisoikeudellisia. Lautakuntaa ei voida rinnastaa valtion viranomaiseen. Lautakunnan toiminnassa ja toimenkuvassa on kuitenkin piirteitä, joiden perusteella lautakuntaa voitaisiin pitää välillisen valtionhallinnon toimielimenä. Merkittävien näistä seikoista on se, että lautakunnan jäsenet nimittää valtioneuvosto. Lisäksi lautakunnan tehtävät liittyvät lakisäätetyn liikennevakuutusjärjestelmän toimeenpanoon.

Lautakunta on liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen 5 §:n mukaan yksi Liikennevakuutuskeskuksen neljästä toimielimestä. Liikennevakuutuskeskuksen toiminta perustuu lain ja asetuksen säännök-

siin. Vaikka keskus toimii liikennevakuutusyhtiöiden yhteistyöelimenä, sille on lainsäädännössä asetettu myös julkisoikeudellisia tehtäviä.

Liikennevakuutuslain 17 a §:ssä on säännökset liikennevahinkolautakunnasta. Lisäksi lautakunnan päätösvaltaisuudesta ja sen jäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja esteellisyydestä on säännöksiä liikennevakuutuskeskuksen sääntöjä sisältävän asetuksen 18 §:ssä. Lautakunnan tehtäviä ja ratkaisutoimintaa koskevia säännöksiä on asetuksen 19 §:ssä.

Liikennevahinkolautakunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä ei laissa eikä asetuksessa ole erityisiä säännöksiä. Liikennevakuutuskeskuksen toimielimenä lautakuntaan sovelletaan siten keskukselta annettuja asetuksen säännöksiä.

Liikennevakuutuskeskuksen päättävävaltaa käyttäviä elimiä ovat yleiskokous, hallitus ja toimitusjohtaja, joista on säännökset Liikennevakuutuskeskuksen sääntöjä sisältävän asetuksen 6—15 §:ssä. Liikennevakuutuslain 17 §:n 2 momentin säännöksen perusteella lautakunnan toiminnan valvonta kuuluu Vakuutusvalvontavirastolle Liikennevakuutuskeskuksen toimintaa koskevan valvonnan yhteydessä. Asetuksen 32, 33 ja 35 § sisältää lisäksi valvontaan liittyviä yksityiskohtaisia määräyksiä. Liikennevakuutuslain 17 a §:n 2 momentin ja asetuksen 27 §:n nojalla Liikennevakuutuskeskuksen kirjanpidossa noudatetaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja kirjanpitoasetusta (1339/1997). Liikennevakuutuskeskuksen kustannusten kattamista ja vakuutusyhtiöiltä perittävistä maksuista on säännökset liikennevakuutuskeskuksen sääntöjä sisältävän asetuksen 21 §:ssä.

Liikennevahinkolautakunnan oikeudellisen luonteen johdosta lautakunnan oikeus- ja oikeustoimikelpoisuuden määrittäminen on ongelmallista. Liikennevakuutuskeskus käyttää lautakunnan puolesta sen käytännön toimia koskevissa asioissa puhevaltaa. Suomen oikeusjärjestyksen kannalta toimielimeltä voidaan katsoa puuttuvan oikeus- ja oikeustoimikelpoisuus, ellei asiasta ole nimenomaisesti säädetty. Nykyinen lautakunta ei voimassa olevien säännösten perusteella voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia eikä hakea, kantaa ja vastata tuomioistuimissa ja muiden viranomaisten luona. Lautakunnan tulisi kuitenkin itse voida käyt-

tää puhevaltaa sitä koskevissa asioissa. Näistä syistä toimielimen oikeudellisen luonteen kannalta keskeiset seikat tulisi järjestää lainsäädännöllä sääntelyllä. Mainituilla seikoilla ei kuitenkaan ole ollut vaikutusta lautakunnan ratkaisutoiminnan riippumattomuuteen, sillä lautakunta on käytännössä toiminut itsenäisesti ja riippumattomasti vakuutuslaitoksiin ja Liikennevakuutuskeskukseen nähden.

Vuoden 2000 maaliskuun alussa voimaan tulleen perustuslain (731/1999) 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, perusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittäviä julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä voitaisiin kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on jo aikaisemmassa lausuntokäytännössään katsonut, että julkisia tehtäviä ja julkista valtaa voidaan Suomessa rajoitetusti ja valiokunnan asettamien ehtojen täytyessä antaa muillekin kuin virkamiehille. Valiokunta on tällöin edellyttänyt, että tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä annetaan riittävät yksityiskohtaiset säännökset, että oikeusturvanäkökohdat otetaan huomioon ja että julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Liikennevahinkolautakunnan sääntelyä koskeva nykytilanne edellyttäisi siten näiltä osin muutoksia.

Asetuksenantovaltuutus

Voimassa olevan liikennevakuutuskeskuksen sääntöjä sisältävän asetuksen asetuksenantovaltuutus on perustunut liikennevakuutuslain 17 §:ään, jonka nojalla voidaan säätää muun muassa Liikennevakuutuskeskuksen tämän lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä ja keskuksen hallinnosta sekä tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta. Valtuutuksen perusteella on annettu myös lautakuntaa koskevia säännöksiä asetuksella. Perustuslain 80 §:n mukaan asetuksenantovaltuuden tulee perustua lain nimenomaiseen säännökseen. Nykyisen liikennevahinkolautakuntaa koskeva asetustason sääntely ei voida perustuslain säännösten perusteella katsoa olevan kaikilta osin asianmukaisesti järjeste-

tyn. Liikennevakuutuslain 24 §:ssä olevan valtuutusäännöksen nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta. Tämäkään säännös ei anna riittävää valtuutusta hallinnon ja toiminnan järjestämistä koskevien säännösten antamiselle asetusteitse.

Liikennevahinkolautakunnan toiminta on monessa suhteessa potilasvahinkolaissa säädetyn potilasvahinkolautakunnan toiminnan kaltainen. Potilasvahinkolautakuntaa koskeva sääntely uusittiin 1 päivänä elokuuta 2000 voimaan tulleella potilasvahinkolain muuttamisesta annetulla lailla (640/2000). Keskeisenä perusteluna muutokselle oli tarve saattaa sääntely uuden perustuslain edellyttämälle tasolle. Lain tasolla säänneltiin keskeisistä lautakuntaa koskevista seikoista. Lain valmistelun yhteydessä oikeusministeriön edustajat sekä lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja esittivät näkemyksiä, että tarvittavia muutoksia tulisi tehdä myös liikennevahinkolautakuntaa koskeviin säädöksiin.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tarkoituksena on ajanmukaistaa liikennevahinkolautakuntaa koskevaa sääntelyä siten, että se säädösten tasoltaan ja sisällöltään vastaisi nykyisiä lainsäädäntöperiaatteita sekä uuden perustuslain säännöksiä. Samalla lautakunnan asema ja toiminnassa noudatettavat menettelytavat pyritään sääntelemään nykyistä yksityiskohtaisemmin. Muutokset selkeyttäisivät lautakunnan asemaa ja sen toiminnassa noudatettavia menettelyjä. Ehdotetun lain tavoitteena on myös korostaa lautakunnan toiminnan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikennevahinkolautakunnasta. Lailla korvataisiin liikennevakuutuslain 17 a §:n liikennevahinkolautakuntaa koskevat säännökset sekä lain muut säännökset, jotka nykyisin koskevat myös liikennevahinkolautakuntaa Liikennevakuutuskeskuksen toimielimenä. Lisäksi ehdotetaan liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävässä asetuksessa olevat lautakunnan toimintaa keskeisesti koskevat säännökset siirrettäviksi uuteen lakiin. Ase-

tuksella annettaisiin tarkemmat lautakunnan hallintoa ja toimintaa koskevat säännökset.

Lautakunta ehdotetaan erotettavaksi Liikennevakuutuskeskuksen yhteydestä erilliseksi ja riippumattomaksi liikennevahinkojen korvausasioissa lausuntoja ja soveltamissuosituksia antavaksi toimielimeksi.

Liikennevakuutusyhtiön korvauspäätökseen tyytymätön voi saattaa asian yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tuomioistuintuimen ongelmana on kuitenkin sen kalleus ja hitaus. Tuomioistuimilta puuttuu usein myös asian käsittelyn vaatima erikoisasiantuntemus. Näistä syistä on tarkoitukseenmukaista, että liikenneonnettomuudessa vahingon kärsineellä tai asianosaisella on mahdollisuus jatkossakin saattaa asiansa toimivaltaisen ja asiantuntevan toimielimen käsiteltäväksi.

Liikennevahinkolautakunnan toiminta on jo nykyisin osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi ja toimivaksi sekä kustannuksiltaan kohtuulliseksi. Vakuutusyhtiöiden ratkaisukäytännössä lautakunnan suosituksia on noudatettu lähes poikkeuksetta. Lautakuntajärjestelmän voidaan siten katsoa parantaneen oikeusvarmuutta liikennevahinkojen korvausasioissa. Siten on tarkoituksenmukaista, että liikennevahinkolautakunnan tehtävät hoidetaan myös uuden lain myötä nykyisellä toimintaperiaatteella eli muuna kuin viranomaistoimintana. Uudenkin lainsäädännön vallitessa asianosaisella olisi edelleen mahdollisuus saattaa korvausasia suoraan tuomioistuimen käsiteltäväksi lautakuntamenetelystä riippumatta.

Esinevahinkoja sekä syyllisyys- ja vastuunjakokysymyksiä koskevat liikennevahinkoasiat ehdotetaan sisällytettäväksi liikennevahinkolautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden piiriin. Tästä seuraisi, että liikennevahinkolautakunnan toimivaltaan kuuluisivat kaikkien liikennevakuutuslain soveltamisalaan kuuluvien liikenneonnettomuuksista johtuvien korvausasioiden käsittely, oli sitten kyse henkilö- tai esinevahingoista taikka liikenneonnettomuuksien syyllisyyskysymyksistä. Nykyisin esinevahinkoja koskevat korvausasiat on pääasiallisesti käsitelty Liikennevahinkoasiain korvauslautakunnassa. Liikennevahinkolautakunnan toimenkuvan laajentaminen selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi nykyistä lausunnonantojärjestelmää liikenne-

vahinkojen korvausasioissa.

Esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 16 §:ssä säädetyn mukaista muutoksenhakumennettelyä.

Lautakunnan kokoonpanoa ja jäsenten määrää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jäsenten lukumäärä kasvaisi nykyisestä yhden puheenjohtajan ja neljän jäsenen muodostamasta lautakunnasta yhdentoista jäsenen käsittäväksi lautakunnaksi. Puheenjohtajan lisäksi lautakuntaan kuuluisi kolme varapuheenjohtajaa sekä lisäksi seitsemän muuta jäsentä. Lisäksi lautakunnassa olisi seitsemän varajäsentä. Jäsenten valinta perustuisi kelppoisuusvaatimukseen. Kahdelta jäseneltä vaadittaisiin erikoislääkärin pätevyys. Yhden jäsenen on oltava suorittanut diplominsinöörin tutkinnon ja perehtynyt ajoneuvo-tekniikkaan sekä yhden jäsenen on oltava perehtynyt ajoneuvojen korjaustoimintaan. Nykyinen eri tahojen oikeus ehdottaa jäseniä lautakuntaan näin ollen poistuisi.

Nykyiseen järjestelmään, jossa vain vakuutusenantajalla on oikeus pyytää lausuntoa lautakunnalta ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös vahingonkärsineellä tai muulla korvaukseen oikeutetulla olisi oikeus pyytää tietyissä asioissa lausuntoa. Muutoksella parannettaisiin vahingonkärsineen oikeusturvaa. Asioiden käsittelyä lautakunnassa ehdotetaan muutettavaksi siten, että asiat ratkaisitaisiin esittelystä etukäteen valmisteltujen ratkaisuehdotusten pohjalta. Lautakunta toimisi pääasiallisesti jaostoittain. Jaoston puheenjohtajana toimisi yleensä joko lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Asioiden käsittelyssä noudatettaisiin niin sanottuja hyvän hallinnon periaatteita, muun muassa laissa mainittuja hallintomenettelylain eräitä säännöksiä, jolloin vahingonkärsineen asema korvausasian käsittelyssä parani. Asian käsittely lautakunnassa olisi vahingonkärsineelle edelleen maksuton.

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi muun muassa lautakunnan oikeustoimikelpoisuutta koskevat erityiset säännökset. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan lautakunnan jäsenet toimisivat rikosoikeudellisella virkavastuulla.

Liikennevahinkolautakunnan toiminta rahoitetaan nykyisin liikennevakuutusyhtiöiltä

perittävillä maksuilla, joista aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon vakuutusentajilta perittävissä liikennevakuutusmaksuissa. Tähän ei tulisi olennaista muutosta. Uuteen lakiin ehdotetaan kuitenkin sisällytettäväksi nimenomaiset rahoitusta koskevat säännökset.

Vakuutusvalvontavirasto valvoisi, kuten nykyisin, lautakunnan toimintaa. Valvonta olisi käytännössä talouden ja toimintamenettelyä koskevaa valvontaa. Virastolle säädettäisiin lisäksi tehtävä vahvistaa lautakunnan vuotuinen talousarvio ja lautakunnan toiminnan rahoittamiseksi vakuutuslaitoksilta perittävien maksujen suuruudet. Oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen harjoittama laillisuusvalvonta säilyisi myös ennallaan.

Lautakunnan muodostaessa oman itsenäisen toimielimen sillä olisi oma organisaatio sekä tarpeellinen henkilöstö. Lautakunta voisi ostaa osan tarvitsemistaan teknisuonteisista palveluista ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Tarkemmat lautakunnan hallintoa ja toimintaa koskevat säännökset ehdotetaan annettaviksi valtioneuvoston asetuksella.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Liikennevahinkolautakunnan toiminnan eriyttäminen Liikennevakuutuskeskuksesta, Liikennevahinkoasiain korvauslautakunnan toiminnan liittäminen liikennevahinkolautakuntaan ja toiminnan uudelleen järjestely edellyttävät toimitilan, lisähenkilöstön ja tietojärjestelmien hankintaa sekä tieto- ja muiden toimistopalveluiden järjestämistä. Lautakunnan arvioidaan työllistävän noin 15 toimihenkilöä. Lautakunnan toiminnan kustannusten arvioidaan toiminnan käynnistyessä olevan noin 2,5 milj. euroa vuodessa. Lisäkustannuksia nykyjärjestelmiin verrattuna olisi noin 1,5 milj. euroa. Lautakunnan uuden toiminnan käynnistysvaiheessa tulisi perustamiskustannuksiin ja vuoden 2002 menoihin varata erillinen noin 2 milj. euron suuruinen määräraha. Kustannukset ehdotetaan katettaviksi vakuutusyhtiöiltä ja Valtiokonttorilta perittävillä maksuilla. Valtiolla aiheutuisi ainoastaan Valtiokonttorin osalta vähäisiä lisäkustannuksia. Liikennevakuutuskeskuksen

lausuntopyynnöistä lautakunnalle aiheutuva kustannuserä katettaisiin mainituilta vakuutuslaitoksilta perittävillä maksuilla. Vakuutusyhtiöt kattavat liikennevahinkolautakunnan toiminnasta niille aiheutuvat kustannuksensa vakuutuksenottajilta perittävillä liikennevakuutusmaksuilla. Esityksen arvioidaan nykyiseen verrattuna lisäävän liikennevakuutusyhtiöiden vuotuisia kustannuksia noin 0,3 prosentilla.

Vakuutusvalvontavirasto valvoisi ehdotuksen mukaan liikennevahinkolautakunnan toimintaa. Vakuutusvalvontaviraston valvontaa koskeva toimivalta perustuu Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain (78/1999) säännöksiin. Valvonnasta aiheutuvat kustannukset perittäisiin vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 a §:n 1 momentin 10 kohdan perusteella lautakunnalta vakuutustarkastusmaksuna.

3.2. Muut vaikutukset

Lisääntyvät resurssit mahdollistavat lautakunnan ratkaisutoiminnan ja liikennevakuutuslain mukaisen korvausjärjestelmän kehittämisen. Samalla varmistetaan lautakunnan muiden veloitteiden, kuten tiedotustoiminnan, hoitaminen tulevaisuuden tarpeiden asettamalla tasolla. Uudistus myös parantaa vahingonkärsineen oikeudellista asemaa ja oikeusturvaa varaamalla hänelle itsenäisen lausuntopyyntöoikeuden korvausasiassaan.

Ehdotuksen mukaan asianomainen voi pyy-

tää lautakunnalta lausuntoa sekä henkilövahinkoja että muita vahinkoasioita koskevista korvausasioista, mikä helpottaa vahingonkärsineen mahdollisuuksia hoitaa korvausasiansa kaikissa liikennevahinkotapauksissa, joissa hän on tyytymätön vakuutusyhtiön korvauspäätökseen. Uudistuksen myötä vältetään samasta liikennevahingosta johtuvien korvausvaatimusten käsittelemiseltä samanaikaisesti kahdessa eri lautakunnassa.

4. Asian valmistelu

Esitysehdotus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Liikennevakuutuskeskuksen edustajien kanssa. Valmistelun yhteydessä kuultiin asiantuntijoita oikeusministeriöstä, potilasvahinkolautakunnasta, tapaturmalautakunnasta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, Kuluttajien vakuutustoimistosta ja Liikennevahinkoasiain korvauslautakunnasta. Lisäksi on valmistelun aikana oltu yhteydessä oikeusministeriöön ja Vakuutusvalvontavirastoon.

Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Vakuutusvalvontavirastolta, potilasvahinkolautakunnalta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Liikennevakuutuskeskukselta, Liikennevahinkoasiain korvauslautakunnalta, Liikenneturvalta ja Kuluttajien vakuutustoimistolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki liikennevahinkolautakunnasta

1 §. *Liikennevahinkolautakunta.* Pykälässä on liikennevahinkolautakuntaa koskeva lain perussäännös. Lautakunta toimisi liikennevahinkojen korvausasioissa lausuntoja ja soveltamissuosituksia antavana toimielimenä. Lautakunnan tehtävänä on erityisesti yhtenäistää korvauskäytäntöä. Asiasisällöltään vastaavia säännöksiä on liikennevakuutuslain 17 a §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä sekä lisäksi lausuntoa koskevilta osin liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen 19 §:n 1 momentissa ja liikennevakuutusasetuksen 9 §:ssä. Nykyisiin säännöksiin verrattuna ehdotettuun pykälään on lisätty lautakunnan nykyiseen käytäntöön perustuva nimenomainen oikeus antaa soveltamissuosituksia.

2 §. *Lautakunnan asettaminen.* Pykälä sisältää lautakunnan asettamista koskevat säännökset. Lautakunnan kokoonpanoa ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestä kokoonpanostaan. Pykälän 1 momentin mukaan puheenjohtajan lisäksi lautakunnassa olisi kolme varapuheenjohtajaa. Tarkoituksena on, että puheenjohtajan tehtävä olisi päätoiminen. Muiden jäsenten määrä olisi seitsemän. Jäsenten yhteismäärä kasvaisi ehdotuksen johdosta siten nykyisestä viidestä yhteentoista. Muutoksella varmistettaisiin lautakunnan riittävä asiantuntemus vahingonkorvausasioiden käsittelyssä. Esinevahinkokorvauksia ja syyllisyyskysymyksiä koskevien asioiden sisällyttäminen lautakunnan käsiteltäväksi tuleviin asioihin edellyttää osaltaan lautakunnan jäsenmäärän lisäystä. Laajempi kokoonpano mahdollistaa asioiden käsittelyn lautakunnassa myös jaostoissa.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto nimeäisi puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja seitsemän varajäsentä enintään kolmen vuoden toimikaudeksi kerrallaan. Lautakunnan asettamisen ja toimikauden pituuden osalta uudet säännökset vastaavat nykyisiä lautakuntaa koskevia säännöksiä.

Voimassa olevien liikennevakuutuslain 17 a §:n säännösten mukaan lautakunnan jäsenistä määrätään kaksi Liikennevakuutuskeskuksen, yksi moottoriliikenteen keskusjärjestön ja yksi edustavimman liikenneturvallisuusjärjestön ehdotuksesta. Nykyistä jäsenten määräämiseen liittyvää menettelyä ei sisällytettäisi ehdotettuun lakiin. Lautakunnan jäsenten nimeäminen perustuisi uuden lain myötä ainoastaan jäsenten kelpoisuusvaatimuksiin, joista on säännökset ehdotetun lain 3 §:ssä. Ehdotettu menettely korostaisi lautakunnan toiminnan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta asiantuntijaelimenä.

Pykälän 3 momentti sisältää säännöksen sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta nimetä lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsen tai varajäsen kesken toimikauden eroavan tai kuolleen vastaavan jäsenen tilalle. Ehdotettu säännös vastaa pääpiirteissään liikennevakuutuslain 17 a §:n 2 momentin säännöstä.

3 §. *Lautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimukset.* Pykälässä säädetään lautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista. Lautakunnan jäsenten on 1 momentin mukaan oltava perehtyneitä liikennevahinkoasioihin. Vastaava säännös on liikennevakuutuslain 17 a §:ssä.

Lautakunnan puheenjohtajalta, varapuheenjohtajilta ja vähintään yhdeltä muulta jäseneltä edellytetään 2 momentin mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittamista. Lisäksi puheenjohtajalta edellytetään tuomarintehtäviin perehtyneisyyttä sekä hyvää liikennevakuutuksen tuntemusta. Kahdella jäsenellä olisi oltava erikoislääkärin pätevyys sekä perehtyneisyys lautakunnassa käsiteltäviin asioihin. Lääkärijäsenten valinnassa tulisi kiinnittää huomiota liikenneonnettomuuksissa syntyvien tyypillisten henkilövahinkojen ja niihin liittyvien lääketieteellisten syyseuraussuhteiden tuntemukseen. Lisäksi lääkärijäsenillä tulisi olla eräiden lääketieteen erityisalueiden, esimerkiksi ortopedian ja neurologian syvällistä tuntemusta. Yhdeltä jäseneltä edellytetään diplomi-insinöörin tutkinnon suorittamista ja perehtyneisyyttä ajoneuvon tekniikkaan. Yhdeltä jäseneltä edel-

lytetään perehtyneisyyttä ajoneuvojen korjaustoimintaan, mikä edellyttää liikenneonnettomuuksissa vahingoittuneiden ajoneuvojen vahinkojen ja korjaustarpeiden arviointikykyä. Viiden varajäsenen valinta perustuisi myös mainittuihin erityisiin kelpoisuusvaatimuksiin. Kahden jäsenen ja kahden varajäsenen osalta ei edellytettäisi erityisiä muodollisia tai ammatillisia kelpoisuusvaatimuksia.

4 §. *Lautakunnan tehtävät.* Pykälässä on säännökset lautakunnan tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan lautakunta voisi antaa sekä suosituksia että lausuntoja liikennevahinkoja koskevista korvausasioissa. Momentin säännöksillä ei rajattaisi käsiteltävien asioiden laatua. Siten lautakunta voi käsitellä sekä henkilö- että aineellisia vahinkoja koskevia korvausasioita. Lisäksi lautakunta voisi ottaa kantaa syyllisyys- ja vastuunjakokysymyksiin. Momentissa on myös säännös lautakunnan velvollisuudesta tiedottaa toiminnastaan liikennevahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseksi. Lautakunnan tehtävänä olisi muun muassa tiedottaa antamistaan suosituksista ja lausuntokäytännöstä sekä saattaa niitä koskevia tietoja yleisön saataville esimerkiksi internetin välityksellä.

Lautakunta on jo nykytoiminnan aikana antanut liikennevakuutusyhtiöille ohjeita ja normeja sekä soveltamissuosituksen rinnastettavia kannanottoja liikennevakuutuslain mukaisissa korvausasioissa ja lain soveltamisen kannalta periaatteellisissa kysymyksissä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kirjattavaksi erityinen säännös yleisten soveltamissuositusten antamisesta.

Liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen 19 §:n säännösten mukaan lausuntoa korvausasiassa voivat pyytää ainoastaan Liikennevakuutuskeskuksen jäsenyhtiöt sekä liikennevakuutuslain 21 §:n nojalla Liikennevakuutuskeskus ja valtion liikennevahinkoasioita käsittelevät organisaatiot. Lausuntopyyntöoikeus laajenisi ehdotetun 3 momentin mukaan tuomioistuimiin asian ollessa tuomioistuimessa käsiteltävänä sekä lisäksi vahingon kärsineeseen, vakuutusnototajaan ja muuhun korvaukseen oikeutettuun. Liikennevahinkojen korvausasiat vaativat usein lääketieteellistä tai muuta erityisasiantuntemusta myös silloin, kun niitä käsitellään tuomioistuimissa, mistä syystä ehdotettu

säännös on tarpeellinen.

Ehdotetun lain 6 §:n 4 momentissa on tarkempi säännös siitä, mistä vahinkoasioista asianosaisella olisi oikeus pyytää lausuntoa lautakunnalta. Lakisäateistä liikennevakuutusta koskeva korvausasia voidaan saattaa myös yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, mikäli asianosainen on tyytymätön asian ratkaisuun.

5 §. *Asioiden käsittely lautakunnassa.* Pykälä sisältää asioiden käsittelyä lautakunnassa koskevia säännöksiä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi menettelystä korvausasian käsittelyssä silloin, kun asiasta on jo annettu lainvoimainen ratkaisu. Tällöin ei asiaa saisi ratkaistulta osin käsitellä lautakunnassa. Vastaava säännös on myös potilasvahinkolain 11 b §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan asiat ratkaistaisiin lautakunnassa esittelystä. Tätä esittelymenettelyä edeltäisi lautakunnan esittelijöiden tai asioiden valmisteluun osallistuvien muiden henkilöiden suorittama valmistelutyö. Valmistelun pohjalta lautakunta käsitelisi kokouksessaan lausuntoja tai muita käsiteltäviä asioita koskevat esitykset ratkaisuperusteluineen. Lautakunta toimisi pääasiallisesti jaostoittain, mikä mahdollistaisi yksittäisen asian käsittelyn kannalta tarkoitukseenmukaisen kokoonpanon. Jaoston puheenjohtajana toimisi yleensä joko lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Jaostoja voisi tarvittaessa olla useampia.

Vähämerkitykselliset tai muut sellaiset asiat, joissa lautakunta- tai jaostokäsittely ei olisi tarpeellinen, ehdotetaan voitavan käsitellä yksinkertaisella menettelyllä. Asia olisi vähämerkityksinen esimerkiksi silloin, kun liikennevahingon aiheuttamaa vammaa on lääketieteellisesti arvioiden pidettävä vähäisenä, tai kun lautakunta on asiasta jo antanut lausunnon, mutta uutta asiaan vaikuttavaa selvitystä ei samasta asiasta ole esitetty. Muu sellainen asia, jossa lautakunta- tai jaostokäsittelyä ei tarvittaisi, olisi esimerkiksi asia, jossa lautakunta ei toimivaltansa perusteella voisi antaa lausuntoa. Mainitut asiat voitaisiin lautakunnassa käsitellä yksinkertaisemmalla menettelyllä, esimerkiksi lautakunnan puheenjohtajan ja lautakunnan hallinnollisen päällikön tai esittelijän yhteisellä käsittelyllä. Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkemmat säännökset yksinker-

taisesta päätöksentekomenettelystä.

Lautakunnalle ehdotetaan *3 momentin* mukaisesti oikeutta käyttää asiantuntijoita. Nämä olisivat muita kuin lautakunnan jäseninä toimivia asiantuntijoita. Näitä voitaisiin käyttää silloin kun korvausasian käsittely edellyttää sellaisen erityisasiantuntemuksen käyttöä, mitä ei lautakunnan jäsenistössä ole. Asiantuntijat voivat olla esimerkiksi lääketieteen, oikeustieteen tai tekniikan erityisasiantuntijoita.

Pykälän *4 momentissa* on hyvän hallinnon noudattamisen varmistamiseksi säännökset siitä, että asian käsittelyssä lautakunnassa on noudatettava muun muassa hallintomenettelylain (598/1982) 1—13, 16, 24, 26 ja 27 §:n säännöksiä. Lautakuntaan sovellettavaksi ehdotetut hallintomenettelylain säännökset ovat osittain samoja kuin potilasvahinkolain 11 b §:n 4 momentissa on säädetty potilasvahinkolautakunnasta. Lisäksi lautakuntaan ehdotetaan sovellettavaksi tulkitsemista ja kääntämistä, päätöksen perustelemista sekä asia- ja kirjoitusvirheen korjaamista koskevia hallintomenettelylain 16, 24, 26 ja 27 §:n säännöksiä. Laissa on säännökset myös kiellain (148/1922) ja saamenkielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain (516/1991) sekä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/1966) ja asiakirjain lähettämisestä annetun lain (74/1954) noudattamisesta asioiden käsittelyssä lautakunnassa. Tarkemmat säännökset lautakunnan hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä ehdotetaan lain 13 §:n mukaisesti annettavaksi asetuksella.

Lautakuntaan sovellettaisiin *4 momentin* mukaisesti hallintomenettelylain 7 §:n vireillepanoa koskevia säännöksiä. Tarkoitus on, että asioiden vireillepano tapahtuisi pääasiasa kirjallisesti.

Pykälän *5 momentti* sisältää asianomaisen kuulemista koskevan säännöksen, joka osittain vastaa hallintomenettelylain 15 §:n 1 momentin säännöstä. Lisäksi liikennevahinkolautakunnan toimintaan sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä, muun muassa oikeudesta saada tietoa asiakirjasta.

Asian käsittely lautakunnassa on *6 momentin* mukaan maksutonta. Vahingonkärsineelle lausunnon pyytämisestä ja asian käsittelystä lautakunnassa ei siten aiheutuisi kustannuksia. Vakuutusyhtiöiltä ja Valtiokonttorilta ei

ehdotuksen mukaan myöskään perittäisi erillistä lausuntokohtaista maksua. Vakuutusyhtiöt ja Valtiokonttori osallistuisivat ehdotetun lain 12 §:n ja asetuksella annettavien tarkempien säännösten mukaisesti lautakunnan toiminnasta johtuvien kaikkien kulujen kattamiseen. Valtiolla ei lautakunnan toiminnasta aiheutuisi kuluja Valtiokonttorin suoritettavaksi tulevan maksun lisäksi.

6 §. *Lautakunnassa käsiteltävät korvausasiat.* Pykälä sisältää säännökset lautakunnassa käsiteltävistä korvausasioista. Pykälä vastaa pääasialliselta sisällöltään liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen 19 §:ää. Pykälän *1 momentti* sisältää luetelon henkilövahinkoa koskevista asioista, joista vakuutuslaitosten on pyydettävä lautakunnalta lausuntoa. Momentti vastaa asetuksen 19 §:n 1 momentin säännöksiä lukuun ottamatta korvauksen epäämistä tai alentamista vahingonkärsineen myötävaikutuksen johdosta koskevaa 5 kohtaa. Säännös ehdotetaan tarpeettomana jätettäväksi pois uudesta laista, koska vahingonkärsineellä olisi *4 momentin* perusteella oikeus pyytää itse lausuntoa ollessaan tyytymätön henkilövahinkoa koskevaan vakuutuslaitoksen päätökseen. Liikennevakuutuslain 21 §:n nojalla nykyisen asetuksen säännöksiä sovelletaan liikennevakuutusyhtiöiden lisäksi myös valtioon ja Liikennevakuutuskeskukseen. Valtion puolesta liikennevahinkoasioissa toimii Valtiokonttori. Ehdotetussa *1 momentissa* lueteltaisiin ne yhteisöt, joiden erikseen mainituissa tapauksissa olisi pyydettävä lautakunnalta lausunto.

Säännökset muiden kuin *1 momentissa* mainittujen asioiden käsittelemistä sekä lausunnon lisäämistä vakuutuslaitoksen päätökseen koskevat säännökset ovat pykälän *2 ja 3 momentissa*. Kyseiset momentit vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan asetuksen 19 §:n 2 ja 3 momenttia. Pykälän *3 momenttiin* on kuitenkin lisätty säännös vakuutuslaitoksen velvollisuudesta toimittaa sen korvausasiassa tekemä ratkaisu myös lautakunnan tiedoksi silloin, kun ratkaisu *1 momentissa* tarkoitetuissa asioissa poikkeaa korvauksen-saajan vahingoksi lautakunnan lausunnosta.

Nykyisen lain ja asetuksen säännösten mukaan vahingonkärsineellä ei ole oikeutta pyytää lausuntoa lautakunnalta. Nykytilaan ehdotetaan *4 momentin* mukaisesti tältä osin muutosta. Lausuntopyyntöön tekemistä kos-

kevan oikeuden laajentaminen vahingonkär-
sineisiin, vakuutuksenottajiin tai muihin kor-
vaukseen oikeutettuihin lisäksi heidän oikeus-
turvaansa. Muutoksen johdosta lausunto-
pyyntöjen määrän odotetaan kasvavan jos-
sain määrin ottaen samalla huomioon, että
lausuntoa voidaan pyytää kaikista liikenne-
vahinkoa, kuten esimerkiksi henkilö- ja esi-
nevahinkoja koskevista korvausasioista. Lau-
takunnassa käsiteltäviin asioihin sisältyisivät
myös syyllisyydenjakoa ja vastuuperustetta
koskevat asiat.

Asianosaisen oikeutta pyytää lausuntoa ra-
jattaisiin *5 momentissa* ehdotetun mukaisesti
90 päivän määräaikaan siitä ajankohdasta lu-
kien, jolloin vakuutuslaitos on tehnyt korva-
uspäätöksen. Lausuntopyyntöajan on katsot-
tava olevan riittävän pitkän verrattuna esi-
merkiksi muutoksenhaussa yleisesti nouda-
tettaviin muutoksenhakuaikeihin.

7 §. Lautakunnan oikeustoimikelpoisuus.
Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin liikenne-
vahinkolautakunnan oikeustoimi- ja oikeus-
kelpoisuudesta. Lautakunta voi ehdotuksen
mukaan saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä si-
toumuksia sekä hakea ja vastata tuomiois-
tuimissa ja muiden viranomaisten luona.
Momentin tarkoituksena on, että lautakunta
olisi itsenäinen oikeushenkilö siihen liittyvi-
ne oikeuksineen ja velvolluuksineen. Vas-
tuu lautakunnan nimissä tehdyistä taloudelli-
sista velvoitteista katettaisiin lain 12 §:ssä
säädettyjen lautakunnan toiminnan rahoitusta
koskevien säännösten mukaisesti. Lautakun-
nan kotipaikka ehdotetaan myös kirjattavaksi
lakiin.

Pykälän *2 momentissa* on säännös siitä, ke-
nellä on oikeus edustaa lautakuntaa ja kirjoit-
taa sen nimi. Lautakunnan puheenjohtajalla
olisi suoraan asemansa perusteella kyseinen
oikeus. Lisäksi lautakunnan erikseen mää-
räämällä henkilöllä olisi myös edustamisoikeus.
Lautakunnalla olisi velvollisuus ilmoittaa
mainitut oikeudet omaavien henkilöiden
nimet ja kotipaikat Vakuutusvalvontaviras-
tolle, joka pyydettyä antaisi tiedot niitä
pyytävälle.

8 §. Oikeus saada tietoja. Lausuntomenet-
telyä varten tarvittavien tietojen saannin
varmistamiseksi säädetään pykälässä oikeu-
desta saada asian käsittelyssä tarvittavia tie-
toja. Pykälä vastaa sisällöltään liikenneva-
kuutuslain 21 a §:ää.

9 §. Virkavastuu. Pykälässä säädettäisiin
lautakunnassa toimivien henkilöiden rikosoi-
keudellisesta virkavastuusta. Säännös on tar-
peellinen, koska lautakunnalla on katsottava
olevan merkittävä lakiin perustuva julkisoi-
keudellinen tehtävä. Vastuu koskisi lauta-
kunnan jäsenten lisäksi myös esimerkiksi va-
kinaisia tai tilapäisiä asiantuntijoita sekä
henkilöitä, jotka hoitavat lautakunnan tehtä-
viä, kuten korvausasioiden esittelijöitä ja
valmistelijoita sekä toimistohenkilöitä.

10 §. Salassapitovelvollisuus. Lakiin ehdo-
tetaan sisällytettäväksi säännökset salassapi-
tovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta tuo-
mittavista rangaistuksista. Pykälä vastaa
asiasisällöltään liikennevakuutuslain 21 b §:n
salassapitovelvollisuutta koskevia säännök-
siä.

11 §. Lautakunnan valvonta. Liikenneva-
hinkolautakuntaa koskeva nykyinen valvonta
on perustunut Liikennevakuutuskeskukseen
kohdistuvaan valvontaan sekä lautakunnan
asemaan Liikennevakuutuskeskuksen toimie-
limenä. Lautakunnan muuttuessa itsenäiseksi
toimielimeksi lakiin ehdotetaan otettavaksi
säännös siitä, että lautakunnan toimintaa val-
voisi Vakuutusvalvontavirasto. Valvontaan
oikeuttava toimivalta perustuu Vakuutusval-
vontavirastosta annetun lain (78/1999) 2 §:n
18 kohdan säännökseen. Valvonnasta johtu-
vat kustannukset maksettaisiin ehdotetun lain
12 §:n perusteella lautakunnan käyttöön tule-
vista varoista. Oikeuskanslerin ja eduskun-
nan oikeusasiamiehen harjoittama laillisuus-
valvonta koskisi myös uuden lain mukaista
liikennevahinkolautakuntaa.

12 §. Lautakunnan toiminnan rahoitus.
Nykyisissä liikennevahinkolautakuntaa kos-
kevissa säännöksissä ei ole erityisiä lauta-
kunnan toiminnan rahoitusta koskevia sään-
nöksiä. Lautakunnan nykyisen toiminnan
kustannukset katetaan liikennevakuutuskes-
kuksen säännöt sisältävän asetuksen voimas-
sa olevassa 21—26 §:ssä säädetyn mukaisesti
Liikennevakuutuskeskuksen vakuutusyhtiöil-
tä perimillä maksutuloilla. Rahoituksen pe-
rusta säilyisi uuden lain myötä nykyisen kal-
taisena.

Pykälän *1 momentin* mukaisesti rahoitus
tapahtuisi liikennevakuutusyhtiöiltä ja Val-
tiokonttorilta perittävillä maksuilla. Liiken-
nevakuutuskeskukselta ei ole tarkoituksen-
mukaista erikseen periä maksua siitä syystä,

että liikennevakuutusyhtiöiden maksuissa voidaan ottaa huomioon Liikennevakuutuskeskuksen osuus lautakunnan kustannuksista. Vakuutusvalvontavirastolle säädettäisiin tehtäväksi vuosittain vahvistaa lautakunnan talousarvio, jonka perusteella maksujen yhteismäärä määräytyisi.

Tarkemmat säännökset maksujen jakamisesta maksuvelvollisten kesken ovat pykälän 2 *momentissa*. Vakuutuslaitoksille voidaan määrätä vähimmäismaksu, jolla katettaisiin muun muassa lautakuntajärjestelmän ylläpitämisestä johtuvia peruskustannuksia.

Pykälän 3 *momentin* mukaan Vakuutusvalvontavirasto vahvistaisi vuosittain vakuutuslaitoksilta perittävien maksujen suuruuden.

Maksujen perimisestä ja tilityksestä annettaisiin 4 *momentin* mukaan tarkemmat määräykset valtioneuvoston asetuksella.

13 §. *Tarkemmat säännökset*. Pykälässä säädetään asetuksenantovaltuutuksesta, joka koskee lautakunnan hallinnosta ja toiminnasta sekä muusta tämän lain täytäntöönpanosta annettavia tarkempia säännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää tarkemmin muun muassa asioiden käsittelyä lautakunnassa, työjärjestyksestä sekä lautakunnan hallinnosta, henkilöstöstä ja taloudesta.

14 §. *Voimaantulo*. Pykälän 1 *momentissa* olisi tavanomainen voimaantulosäännös. Lain 4 ja 6 § ehdotetaan kuitenkin tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003, jolloin lautakunta aloittaisi korvausasioiden käsittelyn.

Pykälän 2 *momentin* mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

15 §. *Siirtymäsäännökset*. Nykyisen liikennevakuutuslain 17 a §:ssä tarkoitetun lautakunnan toimikausi päättyy 31 päivänä joulukuuta 2002. Uusi lautakunta aloittaisi lausuntojen ja soveltamissuosistusten käsittelyn ja antamisen 1 *momentissa* ehdotetun mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2003 lukien.

Pykälän 2 *momentin* mukaan liikennevakuutuslain 17 a §:n tarkoittamassa nykyisessä liikennevahinkolautakunnassa ennen 1 päivää tammikuuta 2003 vireillä olevat ja 1 päivänä tammikuuta 2003 vielä käsittelemättä olevat asiat siirtyisivät uuden lautakunnan käsiteltäviksi lautakunnan aloittaessa 4 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoidon 1 päivänä

tammikuuta 2003.

Pykälän 3 *momentissa* on lautakunnan ensimmäistä toimikautta koskeva siirtymäsäännös. Lautakunnan aloittaessa lausuntojen ja soveltamissuosistusten käsittelyn 1 päivästä tammikuuta 2003 lukien, on tarkoituksenmukaista, että lautakunta voisi toimia kolme täyttä kalenterivuotta, vaikka lautakunnan jäsenet nimettäisiin jo vuoden 2002 aikana tehtäviinsä.

Pykälän 4 *momentissa* on säännökset siirtymäajan toimenpiteisiin liittyvistä toimivaltuuksista. Lautakunnan nykyisen toiminnan eriyttäminen Liikennevakuutuskeskuksesta, uusien tehtävien ja lautakunnan uuden toiminnan järjestäminen edellyttävät etukäteen suoritettua valmistelua ja lautakunnan toiminnassaan tarvitsemien toimitilojen, välineiden ja tarpeiston hankkimisen. Lisäksi esittelymenettely edellyttäisi uuden tieto- ja toimistojärjestelmän hankkimista siihen liittyvine laitteistoinen sekä henkilöstön palkkaamista. Momentin mukaan voitaisiin ennen lautakunnan asettamista täysilukuisena 2 §:n 2 ja 3 *momentissa* tarkoitetulla tavalla nimetä lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja kolme muuta jäsentä, joilla olisi valtuudet tehdä päätökset lautakunnan toiminnan aloittamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

1.2. Liikennevakuutuslaki

17 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi siitä syystä, että sen säännökset erältä osin siirretään uuteen liikennevahinkolautakunnasta annettavaan lakiin ja erältä osin tarpeettomina poistetaan.

21 b §. Pykälästä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi sääntely lautakuntaa koskevilta osin.

2. Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkempia säännöksiä merkitykseltään vähäisten asioiden käsittelyyn liittyvästä menettelystä, lautakunnan hallinnosta ja toiminnasta sekä lain täytäntöönpanosta. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi liikennevahinkolautakunnasta on tämän esityksen liitteenä. Tämän lain mukaisen liikennevahinkolautakunnan aloittaessa toimintansa tulisi

Liikennevakuutuskeskuksen säännöt sisältävän asetuksen liikennevahinkolautakuntaa koskevat 18—20 § tarpeettomana kumota sekä 5 § muuttaa. Liikennevakuutusasetuksen 9 § tulisi samalla muuttaa.

3. Voimaantulo

Laki liikennevahinkolautakunnasta ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun laki on hyväksytty ja vahvistettu. Lain 4 ja 6 § tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2003, jolloin lautakunnan olisi tarkoitus aloittaa 4 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoito. Valmisteleviin toimenpiteisiin ehdotetaan voitavan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Liikennevakuutuslain 17 a §:ssä tarkoitettu lautakunta jatkaisi korvausasioiden käsittelyä toimikautensa loppuun eli 31 päivään joulukuuta 2002 saakka. Liikennevakuutuslain muuttamista koskeva laki, jolla mainittu pykälä kumottaisiin, ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

4. Säättämisjärjestys

Hallintotehtävien antaminen liikennevahinkolautakunnalle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, perusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittäviä julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä voitaisiin kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Perustuslakivaliokunta korosti perustuslain säättämisen yhteydessä, että uskottaessa hallintotehtävä suoraan laissa muulle kuin viranomaiselle, tulee sääntöperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVM 10/1998 vp). Valiokunta on pitänyt tärkeänä hallintomenettelystä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja viranomaisten käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten saattamiseksi sovellettavaksi (PeVL 23/2000 vp). Valiokunta on lisäksi katsonut, että tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä on annet-

tava riittävät yksityiskohtaiset säännökset siten, että oikeusturvanäkökohdat otetaan huomioon ja että julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin.

Hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan, että asian käsittelyssä liikennevahinkolautakunnassa säädettäisiin noudatettavaksi hallintomenettelylain eräitä säännöksiä, kielilakia (148/1922), saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettua lakia, tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia ja asiakirjan lähettämistä annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan, että lautakunnan jäsenet toimisivat rikosoikeudellisella virkavastuulla. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovellettaisiin lain 4 §:n nojalla lautakunnan toiminnassa, ellei muussa laissa erikseen toisin säädetä. Lautakunnan toimintaan sovellettaisiin myös henkilötietolakia (523/1999), jollei muualla laissa toisin säädetä. Lisäksi lautakunnan toimintaa ja hallintoa koskevat keskeiset säännökset ehdotetaan annettaviksi lailla.

Lautakunnan toiminnan rahoitus

Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Vaikka liikennevahinkolautakunta ei ole valtion viranomainen, säädettäessä maksuista, joita peritään lautakunnan suorittamista julkisista hallintotehtävistä, säättämisen tason ja tarkkuuden tulisi vastaavasti täyttää ne vaatimukset, joita perustuslain 81 §:n 2 momentissa asetetaan (PeVL 2/2001 vp). Liikennevahinkolautakuntaa koskevan uuden lain 12 §:ssä ehdotetaan säänneltäväksi lautakunnan toiminnan rahoituksen perusteista. Lain 5 §:n 6 momentissa on lisäksi säännös, jonka mukaan asian käsittely lautakunnassa on maksuton.

Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n mukaan asetuksenantovaltuuden tulee perustua lain nimenomaiseen säännökseen. Ehdotetun lain 5 §:n 2 momentin perusteella voidaan antaa tarkempia määräyksiä valtioneuvoston asetuksella lauta-

kunnan menettelystä silloin, kun kyse on merkitykseltään vähäisestä asiasta tai muusta sellaisesta asiasta, jossa lautakunta- tai jaostokäsittely ei ole tarpeellinen. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä liikennevahinkolautakunnalle koskevien määräysten asetuksenantovaltuutus on lain 12 §:n 4 momentissa.

Vastaavasti lautakunnan hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä annettavia säännöksiä

koskeva asetuksenantovaltuutus on lain 13 §:ssä.

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**liikennevahinkolautakunnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Liikennevahinkolautakunta

Liikennevahinkolautakunta toimii korvauskäytännön yhtenäistämiseksi liikennevahinkojen korvausasioissa lausuntoja ja soveltamissuosituksia antavana toimielimenä.

2 §

Lautakunnan asettaminen

Liikennevahinkolautakunnassa on puheenjohtaja, kolme varapuheenjohtajaa ja seitsemän muuta jäsentä.

Valtioneuvosto nimeää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet sekä seitsemän varajäsentä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Jos lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsen tai varajäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, sosiaali- ja terveysministeriö nimeää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen tai varajäsenen.

3 §

Lautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimukset

Lautakunnan jäsenten on oltava liikennevahinkoasioihin perehtyneitä.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja vähintään yhden muun jäsenen on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Puheenjohtajan on lisäksi oltava tuomarin tehtäviin ja liikennevakuutukseen hyvin perehtynyt. Kahden jäsenen on oltava erikoislääkäreitä, joilla on perehtyneisyys lautakunnassa käsiteltäviin asioihin. Yhden jäsenen on oltava diplomi-insinöörin tutkinnon suorittanut sekä perehtynyt ajoneuvon tekniikkaan ja yhden jäsenen on oltava perehtynyt ajoneuvojen korjaustoimintaan.

4 §

Liikennevahinkolautakunnan tehtävät

Liikennevahinkolautakunnan tehtävänä on korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi antaa suosituksia ja lausuntoja liikennevahinkoja koskevissa korvausasioissa sekä liikennevahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseksi tiedottaa toiminnastaan.

Lautakunta voi antaa yleisiä soveltamissuosituksia liikennevakuutuslain (279/1959) mukaisissa korvausasioissa ja liikennevakuutuslain soveltamisen kannalta periaatteellisissa kysymyksissä.

Lautakunnan tehtävänä on antaa lausuntoja korvausasioissa:

1) liikennevakuutustoimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön, Liikennevakuutuskeskuksen tai Valtiokonttorin pyynnöstä;

2) tuomioistuimen pyynnöstä korvausasian ollessa tuomioistuimessa käsiteltävänä; ja

3) vahingonkärsineen, vakuutuksenottajan taikka muun korvaukseen oikeutetun pyynnöstä.

5 §

Asioiden käsittely lautakunnassa

Jos korvausasiassa on annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu, liikennevahinkolautakunta ei ratkaistulta osin saa käsitellä asiaa.

Asiat ratkaistaan esittelystä joko lautakunnan istunnossa tai lautakunnan asettamissa jaostoissa. Merkitykseltään vähäiset asiat tai muut sellaiset asiat, joissa lautakunta- tai jaostokäsittely ei ole tarpeellinen, voidaan käsitellä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Lautakunnalla on oikeus käyttää asiantuntijoita.

Asioita lautakunnassa käsiteltäessä noudetaan, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 1—13, 16, 24, 26 ja 27 §:ssä, kielilaisissa (148/1922), saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetussa laissa (516/1991), tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) ja asiakirjain lähettämisestä annetussa laissa (74/1954) säädetään.

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus antaa vastineensa asiasta, jollei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Asian käsittely lautakunnassa on maksuton.

6 §

Lautakunnassa käsiteltävät korvausasiat

Liikennevakuustointia harjoittavan vakuutusyhtiön, Liikennevakuutuskeskuksen tai Valtiokonttorin on, jollei korvausasiaa ole ratkaistu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai jollei kysymyksessä ole tapaturmavakuutuslainsäädännön nojalla annettuun lainvoimaiseen korvauspäätökseen perustuva takautumisvaade, ennen korvausasian ratkaisua pyydettävä lautakunnalta lausunto asiassa, joka koskee:

1) pysyvän osittaisen tai täydellisen työkyvyttömyyden taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa jatkuvan korvauksen kerta-kaikkista pääoma-arvoa;

2) jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista liikennevakuutuslain 6 §:n 2 momentin perusteella;

3) vian ja muun pysyvän haitan perusteella

suoritettavaa korvausta, jos vamma on vaikea; tai

4) kivun ja säryn korvaamista, jos vamma on vaikea.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla vakuutuslaitoksella on oikeus pyytää lautakunnalta lausuntoa muistakin käsiteltävinään olevista korvaustointia koskevista asioista.

Jos vakuutuslaitoksen ratkaisu 1 momentissa mainituissa asioissa poikkeaa korvauksensaajan vahingoksi lautakunnan lausunnosta, on sen lisättävä lausunto päätökseensä. Mainittu päätös on annettava tiedoksi myös lautakunnalle.

Vahingonkärsineellä, vakuutuksenottajalla tai muulla korvaukseen oikeutetulla on oikeus pyytää lautakunnalta lausuntoa asiasta, joka koskee liikennevahingon korvaamista tai muuta samaan liikennevahinkoon liittyvää vaatimusta.

Edellä 4 momentissa tarkoitettulla on oikeus pyytää lautakunnalta lausuntoa 90 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettujen vakuutuslaitoksen korvauspäätöksen antamispäivästä.

7 §

Lautakunnan oikeustoimikelpoisuus

Liikennevahinkolautakunta voi saada niimiensä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä suorittamiseksi sekä hakea, kantaa ja vastata tuomioistuimissa ja muiden viranomaisten luona. Lautakunnan kotipaikka on Helsinki.

Lautakunnan puheenjohtajalla ja lautakunnan erikseen määräämillä henkilöillä on oikeus edustaa lautakuntaa ja kirjoittaa sen nimi. Lautakunnan on ilmoitettava näiden henkilöiden nimet ja kotipaikat Vakuutusvalvontavirastolle, joka antaa pyynnöstä todistuksen siitä, kenellä on oikeus edustaa lautakuntaa ja kirjoittaa sen nimi.

8 §

Oikeus saada tietoja

Liikennevahinkolautakunnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada sen käsiteltävänä olevan asian selvittämiseksi tarpeelliset tiedot viranomaisilta, terveyden- tai sairaanhoitotoimintaa harjoittavilta, Elä-

keturvakeskukselta, eläke- tai vakuutuslaitoksilta, vahingonkärsineen tai muun korvauksen hakijan työnantajalta, työttömyyskasalta taikka muulta etuuden myöntäjältä.

9 §

Virkavastuu

Liikennevahinkolautakunnan jäseniin, asiantuntijoihin ja muihin lautakunnan tehtäviä hoitaviin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan lautakunnan tehtäviä.

10 §

Salassapitovelvollisuus

Joka liikennevahinkolautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä tai palveluksessa olevana tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka vakuutusyhtiölain (1062/1979) 18 luvun 6 b §:n nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammatillisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaihtovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty.

Rangaistus 1 momentissa säädetyn vaihtovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 §

Lautakunnan valvonta

Liikennevahinkolautakunnan toimintaa valvoo Vakuutusvalvontavirasto.

12 §

Lautakunnan toiminnan rahoitus

Liikennevahinkolautakunnan toiminta rahoitetaan liikennevakuutuslain 19 §:ssä tarkoitetuilta vakuutusyhtiöiltä sekä Valtiokont-

torilta perittävillä maksuilla. Maksujen yhteismäärä määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman lautakunnan talousarvion perusteella.

Lautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan liikennevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden ja Valtiokonttorin kesken vakuutusyhtiöiden Suomessa saaman liikennevakuutuksen maksutulojen ja Valtiokonttorin laskennallisen maksutulon mukaisessa suhteessa. Maksuille voidaan vahvistaa vähimmäismäärä.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa vakuutusyhtiöltä ja Valtiokonttorilta perittävien maksujen suuruuden.

Maksujen perimisestä ja tilittämisestä liikennevahinkolautakunnalle voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä lautakunnan hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä sekä muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Lain 4 ja 6 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

15 §

Siirtymäsäännökset

Lautakunta aloittaa 4 §:ssä mainittujen tehtävien hoidon 1 päivänä tammikuuta 2003 lukien.

Liikennevakuutuslain 17 a §:ssä tarkoitettussa liikennevahinkolautakunnassa ennen 1 päivää tammikuuta 2003 vireillä olevat ja 1 päivänä tammikuuta 2003 käsittelemättä olevat asiat siirtyvät mainittuna päivänä tämän lain mukaisen lautakunnan käsiteltäväksi.

Ensimmäinen tämän lain voimaantulon jälkeen alkava lautakunnan toimikausi voi olla kolme vuotta pidempi, ei kuitenkaan pidempi kuin neljä vuotta.

Ennen lautakunnan asettamista täysilukuisena 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulla ta-

valla valtioneuvosto voi nimetä lautakuntaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajat ja kolme muuta jäsentä, joilla on oikeus päättää henkilökunnan ottamisesta sekä muista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen lautakunnan toiminnan aloittamiseksi.

2.

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/1959) 17 a §, sellaisena kuin se on laissa 361/1993, sekä
muutetaan 21 b §, sellaisena kuin se on laissa 990/1999, seuraavasti:

21 b §
Liikennevakuutuskeskuksen palveluksessa tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön vaitiolovelvollisuudesta, vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisesta ja vaitiolovelvollisuuden

rikkomisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

2.

Laki**liikennevakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/1959) 17 a §, sellaisena kuin se on laissa 361/1993, sekä
muutetaan 21 b §, sellaisena kuin se on laissa 990/1999, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 a §

17 a §

Liikennevakuutuskeskuksessa on korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseksi liikennevahinkolautakunta. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja neljä jäsentä, jotka valtioneuvosto määrää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän tulee olla perehtyneitä liikennevahinkoja koskeviin kysymyksiin. Puheenjohtajan ja yhden jäsenen tulee lisäksi olla lakimiehiä. Jäsenistä määrätään kaksi liikennevakuutuskeskuksen, yksi moottoriliikenteen keskusjärjestön ja yksi edustavimman liikenneturvallisuusjärjestön ehdotuksesta. Jäsenä koskevan ehdotuksen tulee sisältää kaksi ehdokasta.

Jos lautakunnan puheenjohtaja tai jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, sosiaali- ja terveysministeriö määrää saman viranomaisen tai järjestön ehdotuksesta, kuin puheenjohtaja tai jäsen on määrätty, hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan tai jäsenen.

21 b §

Liikennevakuutuskeskuksen palveluksessa tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön ja tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittavan lautakunnan

21 b §

Liikennevakuutuskeskuksen palveluksessa tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön vaitiolovelvollisuudesta, vaitiolovelvollisuuden piiriin kuu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jäsenenä tai palveluksessa olevan tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön vaitiolovelvollisuudesta, vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisesta ja vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ssä säädetään.

luvien tietojen luovuttamisesta ja vaitiolo-
velvollisuuden rikkomisesta on soveltuvin
osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18
luvun 6, 6 b ja 6 c §:ssä säädetään.

_____ päivä
*Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 200 .*

Valtioneuvoston asetus

liikennevahinkolautakunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä,

säädetään liikennevahinkolautakunnasta päivänä kuuta 200 annetun lain (/) 5 §:n 2 momentin sekä 12 ja 13 §:n nojalla:

Asioiden käsittely liikennevahinkolautakunnassa

1 §

Liikennevahinkolautakunnan istunnossa on käsiteltävä asiat, jotka koskevat:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettuja palkkioiden ja palkkaetujen perusteita;
- 2) lautakunnan työjärjestystä;
- 3) talousarviota ja tilinpäätöstä;
- 4) tuomioistuimille annettavia lausuntoja;
- 5) soveltamissuosituksia; sekä
- 6) liikennevakuutuslain soveltamisen kannalta periaatteellisesti merkittäviä asioita.

Lautakunta määrää jaoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, muut jäsenet ja varajäsenet. Myös lautakunnan varajäsen voidaan määrätä jaoston jäseneksi tai varajäseneksi.

2 §

Jos käsiteltävällä asialla on periaatteellista merkitystä tai jos se muusta syystä katsotaan aiheelliseksi, puheenjohtaja voi määrätä tai jaosto siirtää asian käsiteltäväksi lautakunnan istunnossa.

3 §

Lautakunta on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään kuusi muuta jäsentä tai varajäsentä on saapuvilla.

Asiat ratkaistaan lautakunnassa tai jaostos-

sa yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

4 §

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Jaosto on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään kaksi jäsentä tai varajäsentä on saapuvilla.

5 §

Lautakunta voi kutsua enintään sen toimikaudeksi kerrallaan pysyviksi asiantuntijoiksi henkilöitä, jotka edustavat liikennevahinkojen korvaustoimen kannalta merkityksellistä asiantuntemusta.

Lautakunnalla on oikeus kuulla muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja asiantuntijoita sekä hankkia lausuntoja.

6 §

Lautakunnan puheenjohtaja ja hallinnollinen päällikkö tai päätoiminen lakimies voivat yhdessä käsitellä asian, jos:

- 1) asia on merkitykseltään vähäinen;
- 2) on ilmeistä, ettei lausuntoa voida antaa; tai

3) lausuntopyyntö ei ole saapunut liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (/) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettuna määräaikana lautakuntaan.

Lautakunnan hallinto ja henkilöstö

7 §

Hallintoasioiden käsittelyä varten liikennevahinkolautakunnassa on hallintojaosto.

Hallintojaostoon kuuluu lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja kolme muuta lautakunnan määräämää jäsentä.

Hallintojaoston puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja hänen ollessaan estyneenä varapuheenjohtaja.

Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä, joista vähintään yhden on oltava varapuheenjohtaja, ovat saapuvilla.

8 §

Hallintojaoston tehtävänä on käsitellä asiat, jotka koskevat:

- 1) 9 §:ssä tarkoitetun henkilöstön ottamista ja vapauttamista; sekä
- 2) työjärjestyksessä sen käsiteltäväksi määrättyjä muita asioita.

9 §

Liikennevahinkolautakunnan hallinnosta ja asioiden valmistelusta huolehtii lautakunnan kanslia.

Lautakunnan kansliassa on hallinnollinen päällikkö, lakimiehiä ja lääkäreitä sekä tarpeellinen määrä muuta henkilökuntaa.

Hallinnollinen päällikkö johtaa lautakunnan kansliaa. Lisäksi hän huolehtii lautakunnalle tai hallintojaostolle esiteltävien hallinnollisten tai muiden hänelle määrättyjen asioiden valmistelusta, esittelystä ja toimeenpanosta.

Lautakunta voi hankkia asiantuntija- tai toimistopalveluita myös palveluntuottajilta.

Lautakunnan talous

10 §

Lautakunnan on vuosittain lokakuun loppuun mennessä annettava seuraavan vuoden toimintaansa koskeva talousarvioesitys Vakuutusvalvontavirastolle, jonka on Liikennevakuutuskeskukselta ja Valtiokonttorilta lausunnon pyydettyään vahvistettava lautakunnalle talousarvio marraskuun loppuun mennessä.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa talousarviovuoden aikana tehtävät muutokset talousarvioon.

11 §

Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet saavat palkkiota niiden perusteiden mukaisesti, jotka on vahvistettu talousarviossa. Lautakunta määrää asiantuntijoiden ja lausunnonantajien sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimihenkilöiden palkkioiden ja palkkaetujen perusteet vahvistetun talousarvion puitteissa.

12 §

Lautakunnan tilikausi on kalenterivuosi.

Lautakunnan kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997) ja -asetusta (1339/1997).

Lautakunnan hallinnollisen päällikön on huolehdittava siitä, että lautakunnan kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Lautakunnan hallinnon ja tilien tarkastamista varten lautakunta valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan tilintarkastuslain (936/1994) 6 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 14 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tai tilintarkastajayhteisön. Tilintarkastajan on annettava lautakunnalle tilintarkastuskertomus huhtikuun loppuun mennessä.

Lautakunnan on toimitettava tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus Vakuutusvalvontavirastolle kesäkuun loppuun mennessä.

13 §

Liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu Valtiokonttorin laskennallinen maksutulo määräytyy valtiolle liikennevahingoista syntyvän korvasvastuun perusteella.

14 §

Liikennevakuutuskeskus huolehtii maksujen perimisestä vakuutusyhtiöiltä ja Valtiokonttorilta sekä tilittämisestä liikennevahinkolautakunnalle Vakuutusvalvontaviraston antamien tarkempien määräysten mukaisesti.

Työjärjestys

15 §

Tarkemmat määräykset liikennevahinkolautakunnan toiminnasta annetaan lautakunnan valmistelemissa työjärjestyksessä, jonka Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

16 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lautakunnan vuoden 2002 toimintaa koskeva talousarvioesitys on annettava Vakuutusvalvontavirastolle vuoden 2002 syyskuun loppuun mennessä. Vakuutusvalvontaviraston on vahvistettava lautakunnalle mainittu talousarvio kuukauden kuluessa siitä, kun talousarvioesitys on annettu virastolle.